

си сжщитѣ *подсъзнателни* сили и мотиви, които сега се срещатъ още у индивида, и *второ*: откритиятъ паралелизъмъ между продукциитѣ на съвременната патологична психология и тези на първобитно-примитивната у човечеството оправда напълно положенията на психоаналитичния методъ въ социологията, — да се търсятъ психологичнитѣ основи на многото отъ античнитѣ и нови продукции на социалната психология въ *подсъзнателния* животъ на човека, като се изясни сжщевременно, че и социалната психология познава сжщитѣ душевни конфликти, стремежи, травми, комплекси и различни преживявания, както и индивидуалната, само че тѣ сж у нея въ по-голѣмъ мащабъ. Теорията пъкъ за регресията въ съединение съ биогенетичния законъ за развитието на човешкото общество и на душевния му животъ (ср. за това всичко подробно въ нашия трудъ „Наука и Религия“) ни обяснява напълно значението и причинитѣ на този иначе поразителенъ паралелизъмъ между съвременната патологично-индивидуална и антично-първобитната социална психология.

Да видимъ сега, въ какво се състои разграничението и после, какви паралелизми има между историко-материалистическия (Марксовия) и психоаналитичния (Фройдовия) методи въ социологията.

Марксъ е преди всичко економистъ-социологъ. Фройдъ се явява отначало само психологъ. Обаче, неговиятъ методъ и неговитѣ основни положения въ психологията все повече и повече почватъ да се прилагатъ въ областта на социалнитѣ явления. Марксъ пъкъ, както се знае, тоже се е занимавалъ съ въпроситѣ за сжщността и основитѣ на социалната психология. По такъвъ начинъ и дветѣ гледища се докосватъ въ тая областъ. Има ли нѣщо, което ги сближава, па дори сродява въ разрѣшението на тези проблеми?

Да се попитаме най-напредъ, какво ново нѣщо е принесълъ Марксъ въ социологията и Фройдъ въ психологията? Социологията преди Маркса се е намирала още въ детинския периодъ на развитието си. Презъ среднитѣ векове и после още хората на науката мислѣли върху сжщността на социалнитѣ явления и за общественото развитие, че Господъ Богъ направлява сждбинитѣ на хората и народитѣ, споредъ своята блага воля. Презъ XVII и XVIII векове си пробива пътъ чисто рационалистично гледище върху обществения животъ и историческото му развитие: хората сами, сир. тяхната свободна воля, уреждатъ държавата, правнитѣ институти, стопанство и др., и то споредъ своитѣ нужди и разбирания. Силни личности въ обществото създаватъ историята на на-